

J E S E N I Š K I

Poština plačana v gotovini

KOVINAR

G L A S I L O O S V O B O D I L N E F R O N T E O K R A J A J E S E N I C E

Leto II.

Jesenice dne 29. januarja 1949

Štev. 4

Prešlavina dostajna 100-letnica Prešernove smrti

Prešernov dan je postal po osvoboditvi že priznan praznik slovenskega naroda, letos pa, ko bo 8. februarja minilo 100 let po njegovi smrti, bodo proslave, posvečene spominu največjega umetnika našega naroda, še posebno slovesne. Dejstvo, da je bil Prešeren rojen v območju našega okraja, nam nalaga pri izvedbi Prešernovega tedna še prav posebne obveznosti. V vsaki naši vasi naj bodo v Slovenskem kulturnem tednu izbrane proslave, kjer so za to dane možnosti ves teden, v ostalih krajih pa naj bo vsaj pričetek tedna, še prav posebno pa zadnji dan, ki je obenem dan stoletnice smrti Prešerna, združen z dobro pripravljenimi prireditvami.

V Vrbi, Prešernovem rojstnem kraju, ne bo večjih proslav, ker bo v jeseni pripeljan njegov grob iz Kranja in bo republiška proslava takrat, pač pa bo v Prešernovem tednu na njegovem domu proslava širšega krajevnega značaja. Na tej proslavi bodo razdeljene tudi nagrade, ki jih je razpisal Okrajni ljudsko-prosvetni svet za zmagovalce v tekmovanju, razdeljene bodo nagrade za zmagovalce v izvedbi proslav v Prešernovem tednu, za najboljšo knjižnico v okraju in za najboljši izobraževalni tečaj.

Na proslavah je v govoru, ki bo nakazal veličino Prešerna, treba paziti, da bo ta veličina res zajeta tako, da ne bo dvomov posebno glede tehle vprašanj:

1. Prikazati je treba Prešerna kot progresivnega pesnika - revolucionarja tedanje dobe.

2. Zadeti vso veličino umetniške ustvarjalnosti, s katero je Prešeren dokazal sposobnost našega jezika, kot jezika, v katerem se dajo napisati tudi največje kulturne umetnine.

3. Dati poudarka subjektivnemu faktorju zgodovine, to se pravi pokazati tudi na to, da je Prešeren s svojo pesmijo temeljito vplival na razvoj našega narodnega jezika in s tem tudi na ohranitev naše narodne bitnosti.

S temeljito obravnavo teh vprašanj in analizo njegovih glavnih pesmi naj bo Prešeren obdelan kot umetnik in kot revolucionar.

K proslavam krajevnega značaja v Vrbi organizirajmo tudi obiske, posebno s pionirji. Pa tudi druge množične organizacije naj prirede izlete v Vrbo, posebno priporočljivo je prirediti izlete v nedeljo 6. februarja in torek 8. februarja 1949.

Osvobodilna fronta koroških Slovencev bije težak boj za upravičene zahteve delovnega ljudstva Koroške, ki stoji trdno na fronti boja proti imperia-
listom in njihovi dekli, avstrijski reakciji. Kot taka ima močno poročstvo za popolno socialno in narodno osvoboditev. NJIHOVA BORBA — JE NAŠA BORBA!

Okrajni plenum Ljudske prosvete je poleg uspehov pokazal tudi nekatere napake in pomanjkljivosti

V nedeljo dopoldne so se zbrali v mali dvorani Titovega doma na Jesenicah delegati ljudsko-prosvetnih svetov in kulturno-umetniških društev jese-
niškega okraja. Pregledali so dosedanje delo in začrtali nove smernice za

bodoče. Plenumu je prisostvoval tudi sekretar agit.-prop. komisije pri Okrajnem komiteju KPS tov. Kopriva Ivan. Tovariš **Kristan Franc**, predsednik Okrajnega ljudsko-prosvetnega sveta, je podal analizo

O ideološkem in vsebinskem delu kulturno-prosvetnega udejstvovanja

V svojem referatu je med drugim omenil, da je v stari Jugoslaviji in še prej močan vpliv klerikalizma, naslonjen na vaške veljake in nazadnjaške duhovnike, oklepal naše kulturno-prosvetno življenje v sponi mračnjstva in srednjeveškega misticizma. Pa tudi liberalna gospoda se ni brigala, da bi ljudstvo pravilno gledalo na gospodarske, politične in družbene probleme. Tej gospodi je bilo glavno, da je delovno ljudstvo ostalo na nizki kulturni stopnji.

Po osvoboditvi se je kulturno-prosvetno življenje v jeseňškem okraju sicer razmahnilo, vendar se ga še marsikje drži pečat stare družbe. Ljubozen, ki jo goji naše delovno ljudstvo do kulture in umetnosti ter želja po izobrazbi in znanju, pa je jamstvo za uspešni razvoj kulturno-prosvetnega dela. Kritično moramo priznati, da je bilo naše kul-

turno-prosvetno delo doslej precej odmaknjeno od resničnega življenja in dogajanja. **Kulturno-prosvetno življenje na vasi** je premalo prispevalo k pravilnemu pojmovanju rekonstrukcije našega kmetijstva v zvezi z gradnjami združnih domov. Marsikje se ljudje še ne zavedajo daljnosežnosti petletnega plana, ne zavedajo se v celoti, kaj pomeni zgraditev moderne industrije, ki bo služila koristim in ciljem vsega delovnega ljudstva. Kulturno-prosvetno delo mora vzgajati ljudi, da bodo pravilno pojmovali vsa politična in gospodarska vprašanja. Nenehno je treba opozarjati na škodljive vplive stare miselnosti in kazati način, kako se je treba boriti proti vsem ostankom izkoriščevalske preteklosti. Z igrami, prizori, recitacijami, dopisništvom, dobrimi knjigami pokažimo ljudem, kako se skušajo škodljivi ostan-

ki preteklosti kamuflirati, sabotirati ukrepe ljudske oblasti, kako se skušajo z raznimi špekulacijami okoriščati na račun delovnega človeka. Naloga ljudske prosvete je uničiti ostanke kapitalistične miselnosti in zgraditi socialistično kulturo.

Naši odri ponekod še danes dajejo prednost plehkim in brezvsebinskim, torej nevzgojnim predstavam. V času, ko že gradimo združne domove, nekateri naši odri predvajajo igre, ki je navadna propaganda in poveljevanje grunta in kulaške baharije, zopet drugje prirejajo igre, ki proslavljajo duha stare, izkoriščevalske družbe.

Naše knjižnice ne polagajo povsod dovolj važnosti vprašanju, kakšno knjigo nudijo bralcu; pri tekmovanju ni važno samo število knjig, ampak je treba širiti krog bralcev, predvsem pa je potrebno, da končno vendar že očistimo naše knjižnice vseh slabih knjig.

V glasbi in petju in ostali likovni umetnosti je pereče vprašanje vzgoja kadrov. Da bi dosegli potrebno višino v kvaliteti, se moramo v večji meri posluževati poleg strokovnih tudi idejnih nasvetov in navodil.

Izobraževalni tečaji, študijski in bralni krožki, ljudske univerze ter razni strokovni, politični in združni tečaji so večkrat površno in slabo pripravljeni. To pomanjkljivost naj ljudsko-prosvetni sveti na terenu odpravijo in s pomočjo množičnih organizacij zainteresirajo čim več prebivalstva za študij.

Vzdrževanje naših prosvetnih domov in prostorov je treba posvetiti več skrbi, čuvati je treba dragoceni arhiv in inventar. Odkrivati in dvigati je treba ljudske talente. To dolžnost imajo predvsem poverjeniki za prosveto v ljud-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ŽELEZARNA JESENICE

Edinstven uspeh tehnikov in delavcev

Štirje tehniki in strokovnjaki jese-
niške železarne so te dni slavili veliko delovno zmago. Zgradili so novo sila-
motano aparaturo v oddelku za kisik in s tem omogočili nadaljnje nemoteno obratovanje številnih oddelkov železarne, ki so navezani na stalno dobavo kisika za avtogensko varjenje. Vsi štirje so se izkazali kot veliki mojstri tehnike, saj so zgradili aparaturo, kakršne izdelujejo samo specialne tovarne v inozemstvu.

Kisikarna je sicer majhen obrat, toda življenjsko potreben vsemu podjetju. Kisik pridobiva iz zraka, toda ni lahka stvar ločiti kisik od dušika. Naprave za proizvodnjo kisika delujejo tako, da zrak najprej stisnejo in pri zelo nizki temperaturi spremene v tekočino, nato pa tekočino destilirajo, pri čemer izkoristijo različno vrelišče kisika (—183 stopinj) in dušika (—196 stopinj). Izredno nizke temperature, ki so potrebne za utekočinjenje zraka, dobimo na ta način, da zrak najprej stisnemo, pri čemer se močno segreje, ohlajen stisnjen zrak pa pustimo potem ekspanzirati v zaprtem prostoru, pri čemer se zrak sam ohladi. Ta ohlajeni zrak hladi doteka-
joči zrak in tako se v ponovnih stopnjah doseže izredno nizka temperatura. Ves postopek poteka v sila zamotani aparaturi z duhovito konstruiranimi ventili, tankimi cevmi, kondenzatorji itd. Kompressorji v kisikarni delajo noč in dan pod vestnim nadzorstvom strojnikov, ki stalno opazujejo kazalce posameznih aparatov, da potekata utekočinjenje in destilacija v redu.

Sredi decembra je kisikarno okrog polnoči pretresel zamolkel pok. Streslo se je ozračje okrog strojev in ves prostor je bil v trenutku zavrt v meglo, ivje in prah. Ko sta službojoča strojnika spoznala, da je eksplozirala ena izmed instaliranih kolon, ki jo je razneslo na drobne kose, sta nemudoma priklicala tehnike in inženirje. Že eno uro po eksploziji se je na mestu samem sestala komisija, ki je ugotovila vzroke

nesreče. Ugotovila pa je tudi, da je kolona za vedno nesposobna obratovati in da je treba nemudoma dobiti novo aparaturo. Toda kje in kdaj? Dobavni roki inozemskih tovarn so zelo dolgi. Kako pa naj medtem obratujejo obrati, ki so navezani na kisik? Kako naj izpolnjujejo svoje planske naloge?

Take in podobne misli so rojile prisojnim po glavi. V tem trenutku se je rodila pogumna misel, ki se je morda prvi hip zdela neizvršljiva: „Napravili bomo kolono sami! Ali naj kar pokopljemo proizvodni plan mnogih naših oddelkov?“

Tehniki in inženirji našega najboljšega delovnega kolektiva črne metalurgije so sicer prvič videli skrivnostno notranjostno razbite aparaturo, ki je bila podobna kupu zmečkane pločevine, tudi ni bilo načrtov, mnogi detajli pa so patentirani, vendar niso dolgo razmišljali. Odločili so se, da bodo poizkusili sami izdelati novo aparaturo. Prevzeli so nase veliko obveznost. Lotili so se dela z veliko odločenostjo in optimizmom, čeprav so nekateri zmagali rekoč: „Če boste vse to skupaj spravili, boste res čarovniki.“

Naslednji dan so si tehniki in strokovnjaki razdelili svoje delo. Prvi je prevzel organizacijo vsega dela in nabavo potrebnega materiala, drugi je vodil demontažo poškodovane in montažo nove naprave, tretji je prevzel praktično izvedbo dela, predvsem varjenja in spajkanja, četrti pa se je teoretično spoprijel s konstrukcijo aparatov.

Kos za kosom so demontirali in ga točno proučili. Pet dni je trajalo to zamudno analitično delo. Potem so se lotili gradnje nove naprave. Ves potreben material so naglo staknili. Izdelovanje sestavnih delov je sprva potekalo počasi, previdno in preudarno, potem pa čedalje hitreje in v osmih dneh je bila skrojena domača rektifikacijska kolona. Težave jim je povzročala izdelava majhnih destilacijskih ventilov (klobučkov),

ki so jih v razbiti koloni našli 7650. Vsi so šli v izgubo. V naglici so konstruirali majhen stroj, ki je začel izdelovati te klobučke kakor na tekočem traku. Sto in sto majhnih in velikih problemov so morali dobro proučiti in predebatirati. Pri tem jim je marsikaj pomagal klepar, ki je vse dele praktično izdeloval. Vedno so našli pravi izhod iz labirinta konstrukcije. Začelo se je spajkanje posameznih delov. Pri tem delu je sodelujoči klepar dokazal svojo spretnost in veliko tehnično znanje. Vse delo je bilo izvršeno v 25 dneh.

Ko je bila vsa aparatura postavljena in montirana, je prišel poslednji razburljiv trenutek, ki so ga nestrpnost pričakovali v mislih, ali so res vse dobro zvezali in spojili. Ko je zračni kompresor pritiral zračni pritisk do 200 atmosfere, so odprli ventile in pipice. Vsem je odleglo, ko so se v redu dvignili kazalci na manometrih. Venomer so otipavali jekleni del, ki moli iz oklepa za toplotno izolacijo in je bil prej polet in pozimi ves obdan s plastjo ledu in snega. Toda kmalu se je na tem delu aparaturo začelo nabirati ivje. Začelo so delovati pipice, kakor jim je bilo ukazano, začeli so se v manometrih dvigati vodni stolpčki, ki kažejo množino utekočinjenega zraka, in drugi aparati, ki kažejo odstotek čistosti kisika. Vsem je odleglo. Aparat je začel brezhibno delovati in se je takoj vključil v plansko proizvodnjo.

Ko so se vsi prepričali, da so dosegli popoln uspeh, je eden izmed štirih, ki so dosegli to veliko delovno zmago, zamahnil z roko in dejal: „Veseli smo, da smo storili svojo dolžnost in da smo držali obljubo.“

Za izboljšanje dela krajevnih ljudskih odborov so organizirani posebni tečaji

Okrajni Izvršilni odbor na Jesenicah se dobro zaveda nalog, ki stojijo letos pred ljudskimi odbori. Zaradi tega je organiziral več tečajev, na katere je povabil predsednike krajevnih ljudskih odborov ter poročevalce za finance, za delo, kmetijstvo, trgovino in preskrbo, komunalno gospodarstvo ter gozdarstvo.

Prvi tak tečaj se je pričel 3. januarja v hotelu „Lovec“ na Bledu in je trajal do 9. januarja. Na tečaju se je javilo 16 poročevalcev za finance. Tečajniki so z zanimanjem sledili predavateljem iz Okrajnega ljudskega odbora. V diskusiji so nekateri postavljali zelo dobra in koristna vprašanja o raznih zamotanih problemih, ki nastajajo na terenu.

Od 12. do 21. januarja pa je bil tečaj za predsednike krajevnih ljudskih odborov. Prišlo je 19 tovarišev. Na tem tečaju je bilo še bolj živahno. Predsedniki so se seznanili z nalogami, ki stojijo pred njimi, spoznali so, da njihova pot na tečaj ni bila zastoj, da bodo zdaj marsikako vprašanje reševali bolje in pravilneje.

Četudi so ti tečaji kratki, bodo naši odborniki kot predstavniki osnovnih organov ljudske oblasti dobili precej novega znanja, ki jim bo koristilo pri njihovem vsakdanjem delu. Pri tem pa moramo grajati dejstvo, da se vsi odborniki naših krajevnih ljudskih odborov ne zavedajo svojih dolžnosti in se ne udeležujejo teh tečajev. Na tečaju predsednikov ni bila zastopana Kranjska gora, Polje-Bohinj, Spodnje Gorje

in Zasip-Podhom. Na tečaju poročevalcev za finance pa ni bilo odbornikov iz Begunj, Dovjega-Mojstrane, Gozda-Martuljka, Koprivnika-Gorjuš, Kranjske gore, Mošenj, Podhoma-Zasipa, Spodnjih Gorij, Srednje Dobrave, Srednje vasi v Bohinju in Zgornjih Gorij. Ta ugotovitev ni prav nič častna za izostankarje. Kako bodo mogli izvoljeni odborniki opravljati svoje posle v korist delovnega ljudstva, če ne bodo imeli osnovnih pojmov o svojem delu? Tako zanemarjanje lastnega napredka prav gotovo ne služi socializmu, ki ga ustvarjamo. Ta malomarnost nekaterih je graje vredna tudi zaradi tega, ker je tako postopanje grobo omalovaževanje Okrajnega ljudskega odbora, ki si resno prizadeva, da pošlje na tečaj najboljše predavatelje, da bi tečajniki pridobili čim več znanja. Na drugi strani pa moramo pohvaliti zavedne tovariše odbornike, ki so se tečajev udeležili. Danes so hvaležni predavateljem, saj so odšli domov z jasnimi perspektivami za bodočnost.

Tečaji se v teh dneh še nadaljujejo. Dne 24. januarja se je pričel tečaj poročevalcev za kmetijstvo. Predvidoma bodo vsi tečaji zaključeni prve dni v marcu. Naši ljudski odborniki, ki bodo dobili vabilo na tečaj, naj ne zamudijo ugodne prilike, ki se jim nudi, in naj se tečajev zanesljivo udeleže. Ker so se medtem pričele na Bledu študentske igre, se je kraj tečaja prenesel v Žirovnico (Hotel „Zelenica“ — bivša restavracija Osvald).

Izobraževalni tečaj v Begunjah - najboljši v okraju

Na našo prošnjo so udeleženci vaškega izobraževalnega tečaja poslali sledeče pismo, ki so ga sestavili skupno na večeru slovenščine:

Na željo uredništva podajamo kratko poročilo o organizaciji in delu našega izobraževalnega tečaja.

Tečaj je organiziral ljudsko-prosvetni svet s pomočjo aktivistov množičnih organizacij. Ti so z osebno propagando od hiše do hiše vsak v svojem rajonu pridobivali prijavitelce ter jim tolmačili vsestranski pomen tečaja. Uspeh tega propagandnega dela je bil različen. Najboljšo udeležbo je dala Podgora, ki se je lani prekalila v prostovoljnem delu pri napeljavi elektrike. Skupno število tečajnikov znaša trenutno 26, upamo pa, da bo še naraslo. Večinoma je to mladina, vendar pa je sorazmerno zastopana tudi OF in AFŽ. K predavanjem se zbiramo po dvakrat na teden. Učno gradivo za naše praktične potrebe črpamo iz okvirnega načrta s pomočjo domačih predavateljev. Ob tej priliki se zahvaljujemo štabu Šole Narodne milice v Begunjah, ki nam je iz svojega predavateljskega kadra dal na razpolago

strokovnjaka za ekonomiko in zgodovino NOB, pa tudi tovarišu upravniku Kmetijske šole v Poljčah, ki se je prijazno odzval našemu vabilu za predavanja iz kmetijstva in zadružništva. Veliko pozornost posvečamo študiju slovenščine, saj se zavedamo, da je književno obvladanje materinega jezika temelj splošne izobrazbe vsakega zavednega Slovenca. Praktična življenjska potreba zahteva od nas mnogo vaje v samostojnem in tekočem miselnem izražanju ter v oblikovanju pismenih izdelkov vseh vrst. V pomanjkanju kolektivnega čtiva smo se znašli tako, da smo enostavno naročili potrebno število izvodov našega domačega litisa „Jeseniškega kovinarja“, ki vedno prinaša tudi za naše potrebe dovolj primerne gradiva. Prebrani članki nam služijo kot predmet diskusije, ob čemer se hkrati seznanjamo z življenjsko problematiko našega okraja.

Tečaju smo dali značaj ljudske univerze, kjer popolnoma sproščeno in s skupnim sodelovanjem skušamo doseči namen tečaja: razširiti si duševno obzorje in napraviti iz nas koristne gra-

Na množičnem sestanku OF Mlino so sprejeli plan, ki lahko služi za vzgled

Krajevni odbor OF Mlino pri Bledu je 12. januarja sklical množični sestanek, katerega se je udeležilo nad petdeset ljudi. V glavnem so na tem sestanku razpravljali o svojem bodočem delu, ki naj bi bilo bolj organizirano kot lani, ali z drugo besedo: treba je napraviti plan dela, da bo vsakdo vedel, kaj ima napraviti v tekočem letu.

Člani Fronte so na sestanku soglasno ugotovili, da sama legitimacija še ni potrdilo pripadnosti k naši vseljudski organizaciji, ampak moramo to pokazati predvsem s svojim delom. Zato so sklenili, da bo tedenski študij obiskovalo najmanj 25 oseb. Predavanj, proslav ob državnih praznikih ter raznih predstav se bo udeleževalo vsaj 50 % članstva. Priredili bodo tekom leta dva množična izleta s 50%no udeležbo, enega izleta v partizanske kraje pa se bodo udeležili skupno z ostalimi frontovskimi organizacijami na Bledu. Na parado 1. maja, ki bo letos še posebno svečana, bo odšlo najmanj 20 oseb. Vsaka hiša bo naročnik vsaj enega našega časopisa. Na razstavi, ki bo v okviru Zveze borcev NOV, bodo sodelovali z razstavnim materialom. Odbore organizacij bodo spopolnili z novimi delovnimi člani, nedelavne pa odstavili, ker ti zavirajo razvoj organizacij. Kulakom in nergačem, ki ne izpopolnjujejo svojih dolžnosti do države in organizacije, bodo odvzeli legitimacije, ker taki ne morejo biti člani Fronte. Množični sestanki se bodo vršili redno vsaka dva meseca, seje odbora pa na 14 dni. Vso pomoč bodo frontovci nudili ostalim množičnim organizacijam, posebno pa mladini.

Poleg vsega povedanega pa bodo frontovci posvetili največjo pozornost delu na terenu. Da vprašanje preskrbe nikakor ni zadovoljivo, nosijo krivdo nezdravi elementi na odgovornih mestih, zato bodo vodili strogo kontrolo nad poslovanjem trgovin. Da bi odpravili dolge vrste pred trgovinami, bodo ustanovili še eno trgovino za garantirano preskrbo in skušali doseči, da bi se v „Kombinatu“ poleg prodaje čevljev na vezane cene prodajalo tudi garantirano blago.

Posebno važna je obveznost članov Fronte, da bodo sestavili stalno frontno brigado, ki bo štela najmanj 10 oseb. Ta brigada bo prevzela različna dela, lahko tudi plačana. Zaslužek bo prostovoljec lahko obdržal sam, lahko pa ga bo tudi prepustil organizaciji. Te frontne brigade bodo imele prednost pri nabavi prehranbenih predmetov in tekstilu.

Vse frontne organizacije na Bledu bodo dale mesečno najmanj 20 prosto-

ditelje socialistične države, da bomo s pridobljenim znanjem vsak na svojem delovnem mestu po najboljših močeh prispevali k nadaljnjemu razvoju našega gospodarstva in ljudske prosvete. Tečajniki

voljnih delavcev, ki bodo skrbeli, da bodo ceste in plotovi vedno v urejenem stanju, razen tega pa bodo pomagali pri gradnji zadružnega doma v Ribnem. Predsednik MLO Bled, tov. Kapus, ki je prisostvoval temu sestanku, je predlagal, da bi izvolili statističarja, ki bi vodil točno evidenco nad izvršenimi prostovoljnimi urami. Soglasno je bil za to delo izvoljen tov. Potočnik Anton, prav tako je bil izvoljen tov. Kajdiž Franc, ki bo vodil evidenco nad študijem.

Pred zaključkom sestanka so bile razdeljene še značke za prostovoljno delo. Zlato značko za opravljenih nad 150 ur sta prejeli Repe Danica in Gogala Mici, bronasto pa Vrevec Krista, Šebenikar Pavla, Luštrik Francka in Pazlar Vida.

FRONTOVCI NA JESENICAH SO SPREJELI PLAN ZA POLITIČNO-ORGANIZACIJSKO DELO V LETU 1949

Na zadnjem širšem aktivu Osvobodilne fronte za mesto Jesenice je bil sprejet plan za politično-organizacijsko delo. Plan predvideva največ pažnje politični vzgoji članov in koordinaciji dela ter pomoči ostalim organizacijam, posebno mladini. Druga važna naloga, ki čaka letos Fronto na Jesenicah, pa je pravilna organizacija in vodenje prostovoljnih delovnih brigad, ki naj bi v letošnjem planskem letu odigrale najvažnejšo vlogo. V vsakem centru bodo organizirali brigado iz 20 ali tudi več discipliniranih ljudi, ki bodo vsak čas na razpolago tam, kjer se bo pokazala največja potreba.

Statistiki in evidenci bo letos treba posvetiti več pozornosti. Dobra organizacija dela in točna statistika je že pol izvršenega dela in zadovoljstvo vseh, ki so sodelovali pri izvrševanju planskih nalog.

Aktivisti in člani Fronte na Jesenicah obljublajo, da bodo zimski čas temeljito izkoristili s študijem po krožkih, ki bodo organizirani po posameznih centrih, vsak teren pa bo imel rdeči ali frontni kotichek.

Na aktivu so bile naknadno podeljene značke o prostovoljnem delu nekaterim aktivistom, ki med letom niso zapisovali svojih ur, bili pa so neumorno na delu. Da se v bodoče temu izognemo, je treba letos pošiljati tedensko izčrpna in točna poročila o prostovoljnem delu na Mestni odbor OF Jesenice in sicer poimensko z navedbo števila ur in značaj prostovoljne akcije. Dozdej je bilo na Jesenicah razdeljenih 28 zlatih značk z rdečo zvezdo, 36 zlatih, 49 srebrnih in 196 bronastih, skupaj 309 značk.

Prehodno zastavico IOOF za dobro organiziran rdeči kotichek je prejel teren Podmežaklja, ki je od 9 dosegljivih točk izpolnil 8 točk. Prehodno zastavico za študij IOOF Jesenice pa je prejel teren Sava.

Narod naš dokaze hrani

(Ob petletnici smrti partizana Matije Tomaža Verdnika)

Priobčujemo prepis pisma, ki ga je odbor Osvobodilne fronte za občino Bistrico v Rožu na Koroškem pisal staršem pokojnega Matije, ki je umrl za posledicami ran dne 1. februarja 1944

V Svečah dne 29. julija 1947

Ob priliki prvega obiska po zlomu nacistične zveri v Vašem rojstnem kraju in kraju, kjer v miru počiva Vaš ljubljeni sin, borec za svobodo in pravice slovenskega naroda „Matija“, Vas v imenu vsega članstva občinskega odbora Osvobodilne fronte za občino Bistrico v Rožu najpriskrneje pozdravljamo!

Istočasno si dovoljujemo Vam podati kratek opis o bivanju in delovanju Vašega sina, junaka in partizana

Matije-Tomaža Verdnika,

ki je daroval svoje mlado življenje za svobodo in boljšo bodočnost vsega slovenskega naroda, predvsem za odpravo

vseh krivic in posledic stoletnega nemškega potujočevalnega režima, za svobodo in zedinjenje z rodnimi brati onstran Karavank — za poštene in pravične

zahteve slovenskega ljudstva na Koroškem.

Tovariš Tomaž je bil med prvimi pionirji osvobodilnega gibanja v zahodnem delu Koroške, predvsem v Rožu. — Spočetka je bil komisar gorenjskega odreda. Ker pa so v njem spoznali odličnega organizatorja, so ga poslali na Koroško, da tudi tukaj vsadi prvo seme osvobodilnega gibanja. Z velikim veseljem se je odzval temu klicu ter odšel na Koroško pripravljat teren ostalim borcem, ki mu bodo sledili. Kamor ga je kot koroškega rojaka vedno vleklo srce, se je podal na pot in tako prvič oglasil sredi meseca septembra 1942 okrog 20. ure na Polani št. 69 v hiši mizarskega mojstra tov. Ivana Mostečnika skupno z nekim tovarišem, katerega ime nam pa ni poznano. V tej hiši sta ostala le do 2. ure zjutraj, se podala na pot in nastanila v gozdu za cerkvico na Bistrici. Ta obisk je imel glavni namen pridobiti si zvezo za nadaljnje sodelovanje v osvobodilnem gibanju.

Svoje delo je pričel na Mačah in se nastanil v hiši družine Križnar, po domače Bovičar, in v hiši Jožeta Permoža,

od. Permož. — Kot prvega člana je pridobil pokojnega Florjana Križnarja, ki je bil dne 6. maja 1944 od Gestapa ustreljen. V hiši Jožeta Permoža je bil ustanovljen prvi odbor OF in s tem je tov. Tomaž postavil kvas osvobodilnega gibanja v Rožu. Od tod so se pridobivali člani ter so bili v Svečah prvi, in sicer: Pak Reza, Rac Gregor, Fajnik Anton, Pak Jože, Zerzer Anton, Švarc Valentin in Angela ter Kovačič Ivan. — Na Bistrici v Rožu pa: Einspieler Aleksander, Blatnik Karol, Cufer Gregor in Rutar Jože. — Nadalje se je iz Mač organizirala OF tudi v Št. Janžu ter sta bila prva člana Permož Andrej in Weiss Janez.

Pridružil se mu je potem še partizan Čero Aleksander, katerega starši se sicer nahajajo v Kočevju, vendar pa je ta preživel svoja mlada leta v Rožu, poznal vso okolico, šege in ljudi. Na ta način se je pričelo še intenzivnejše delovanje. Ko je četa partizanov, ki je prišla v Rož, izvedla nekaj uspešnih akcij, se je osvobodilno gibanje začelo širiti še hitreje. Nastalo je preko 20 odborov OF in preko njih so se stekale zveze prav do Celovca. Četa partizanov

Okrajni plenum Ljudske prosvete na Jesenicah

(Nadaljevanje s prve strani)

skih odborih. Krajevni ljudski odbori so pred volivci odgovorni, da nudijo prosveto vso možnost razvoja, da zagotove vso možno materialno, finančno in moralno pomoč.

Za pravilno kulturno-prosvetno delo se moramo dokončno znebiti vsake navezanosti na vaške veljake in protiljudsko duhovščino, znebiti se moramo vsake materialne odvisnosti od njih. Zavedati se moramo, da je graditev socializma v največji meri razredna borba. Danes so veljavni ljudje v naši vasi tisti, ki skupnosti po svojih močeh največ dajejo, so borci za večji hektarski donos, so tisti, ki razvijajo napredne tendence v kmetijskih zadrukah, ki delovnim kmetom odpirajo oči in krepijo vero v lastne sile. Veljavni ljudje v naših tovarnah in industrijskih središčih so danes novatorji, racionalizatorji, udarniki in heroji dela, ki zavestno grade socializem v naši državi.

Nekatera sindikalna kulturno-umetniška društva so že dosegla lepe uspehe, vendar morajo še nadalje razvijati progresivno dediščino preteklosti. Ljudska prosveta na deželi lahko napravi veliko uslugo našemu delovnemu kmetu in njegovemu povezovanju z delavskim razredom, lahko napravi veliko uslugo naši ljudski revoluciji. V novih zadruških domovih ima ljudska prosveta hvalevredno nalogo dvigati znanje širokih množic kmetijskega prebivalstva. Kultura mora postati last vsega ljudstva. To mora biti vodilo vsakemu našemu prosvetnemu delavcu, vsakemu društvu, vsakemu odseku, vsaki kulturno-umetniški skupini.

Pri vsem tem svojem delu pa ne smemo pozabiti, da imamo tudi sovražnike prave in resnične kulture. Že so se pojavile na podeželju parole: „Ne hodite na tečaje, vzeli vam bodo vero itd.“ Sovražniki človečanske kulture skušajo odtrgati našo mladino od udeleževanja s pritiskom na starše, katerim prišepetavajo vse mogoče neumnosti. Pa ne

samo to. Skušajo vtihotapljati svoje „strokovnjake“ v naša prosvetna društva in tako vodeneti idejno vsebino kulturno-prosvetnega dela. Skušajo vplivati na program prireditve, na način izvajanja pesmi, iger itd. Na vajah ustvarjajo vzdušje, ki naj bi jim pomagalo utrjevati njihovo voljo. Zato je povsod potrebna največja budnost.

Na tradicijah narodnoosvobodilne borbe, na studiju materiala V. kongresa KPJ in republiških kongresih Komunističnih partij Jugoslavije, pri vsakodnevnom delu bomo črpali dovolj moči v borbi proti vsem škodljivim pojavom, proti klerikalnemu mysticismu, socialdemokratskemu oportunizmu in malomeščanstvu, proti kapitalistični miselnosti in usledinam preteklosti.

Po referatu tov. Kristana je spregovoril tov. Kopriva Ivan, ki je med drugim govoril o napačnih pojmovanjih nekaterih naših prosvetnih aktivistov, ki so dušili prosvetno izživiljanje našega ljudstva. Upoštevati je treba organizacijske oblike, to so ljudsko-prosvetni sveti in sindikalna kulturno-umetniška društva. Prosvetno delo ne sme sloneti na materialni bazi. Nekatera društva še danes vabijo k udeležbi z geslom, da se bo čisti dobiček porabil v take in take namene. To je povsem napačno. Zelo napačno hočejo nekateri prikazati tudi Prešerna, ki se je rodil v času, ko se je pri nas jedva začel pojavljati kapitalizem. Hočejo ga mistificirati in prikazati njegov lik v napačni luči. Prešerna je treba prikazati takega kot je, za tisti čas najnaprednejšega Slovenca, treba ga je postaviti v dobo pred 100 leti. Nato je tov. Kopriva govoril še o nepovezanosti posameznih vej prosvetnega dela, o tečajih, ki niso še povsod organizirani, o proslavah, ki so vačkrat le formalistične itd.

Nato je imel tajnik Okrajnega ljudsko-prosvetnega sveta tov. Zvan Franc daljši referat o stanju ljudske prosvete v jeseniškem okraju.

Gledališke skupine beležijo v preteklem letu lepe uspehe

Od vseh 29 gledaliških skupin, kolikor jih je v okraju, je večina nastopala s kvalitetnimi deli, ki so bila večinoma podana zelo dobro. Največji uspeh je brezdvomno doseglo **Sindikarno gledališče na Jesenicah** s „Tugomerjem“ in „Ruskim vprašanjem“, za kar je dobilo tudi priznanje na mladinskem festivalu v Beogradu in sindikalni reviji v Mariboru. Tudi gledališča v **Lescah**, **Begunjah** in **Bohinjski Bistrici** so pokazala lep napredek v kvaliteti igranih del, kakor tudi v idejni čistosti repertoarja. V zadnjem tromesečju je bilo igranih 34 del z 49 predstavami, ki pa so bila igrana le v domačem kraju, le nekatera gledališča so gostovala v drugih vaseh. Zato bi bilo želeli, da gledališke skupine, ki naštudirajo dobro uspela dela, obiščejo z njimi sosedne ali oddaljenejši vasi, kjer kulturno življenje ni na taki višini. Izvedena bo **okrajna revija**, na katero naj se igralske skupine še sedaj pripravljajo. Na podlagi ocenjevanja bo izvedena kategorizacija posameznih skupin.

Še vedno je pri nekaterih igralskih skupinah živa težnja za lahkim komedijami, ali pa hočejo igrati celo dela, ki so idejno zgrešena, kot n. pr. „Domačija“ v Gorjah ali „Povodni mož“ v Ljubnem. Zato je treba posvetiti izbiri repertoarja večjo pozornost. Pri tem je pohvaliti skupine, ki so igrale dela, kakor: Raztrgance, Hlapca Jerneja, Za narodov blagor, Mostove, Celjske grofe in podobno.

V mnogih primerih zavirajo uspešnost igralskega dela objektivne težave, ki obstojajo v pomanjkanju najnujnejšega materiala za opremo odrov in dvoran. V nekaterih primerih lahko ugotovimo, da je glavni vzrok tega stanja tudi malomarnost. Pri tem je važno, da se posamezne igralske skupine temeljito naslonijo na lokalne možnosti dobave. V kraju, kjer je na primer žaga, večje ključavničarsko ali kovaško podjetje, elektrarna ali električna delavnica, naj se odri obrnejo na sindikalno podružnico tistega podjetja, ki bo omogočila nabavo ali izdelavo raznega materiala.

Gledališke skupine, ki nimajo sposobnih režiserjev, maskerjev in scenaristov, naj takoj prično predvidevati ljudi, ki bi prišli v poštev za tečaje, ki so in ki bodo še organizirani na Jesenicah.

DELOVANJE PEVSKIH ZBOROV JE TREBA POŽIVITI

Pevski zbori v našem okraju so sicer dosegli gotove uspehe. Treba pa je povedati, da nekateri stari zbori, ki so pod vplivom sovražnikov naše kulture, nočejo dati od sebe, kar bi dali lahko, največkrat po krivdi njihovih vodij, dočim mladina, ki goji silno veselje do petja, največkrat nima sposobnega vodstva. V zadnjem tromesečju smo imeli samo osem kvalitetnih koncertov, kar je zelo malo.

Dobre pevske zборе imamo na Javor-

niku, Jesenicah, v Radovljici, Kranjski gori, Begunjah, Kropi in v Bohinjski Bistrici. Tudi za pevske koncerte velja, kar sem povedal o igralskih skupinah glede gostovanj.

Napake pevskih zborov so bile v tem, da včasih niso dovolj upoštevali starih izkušenih pevcev, največkrat pa smo grešili v obratnem smislu, da smo zanemarjali mladino. V letošnjem letu se predvideva tečaj za pevovodje, zato naj kraji, ki potrebujejo vodje zborov, predvidijo ljudi, ki bodo obiskovali tečaj.

GODBE IN ORKESTRI BI MORALI BOLJ SLUŽITI SPLOŠNIM POTREBAM LJUDSTVA

Štiri najstarejše godbe našega okraja sicer stalno vadijo, toda v zadnjem tromesečju smo imeli samo dva registrirana kvalitetna nastopa. Še slabše je z orkestri, skupinami muzikantov in raznimi džesi, ki so nastopali le na veselnicah, niso pa čutili potreb delovnega ljudstva, niso nastopali po naših vaseh in industrijskih središčih.

V raznih krajih se čuti težnja po ustanavljanju novih godb in orkestrrov. Tam je treba izkoristiti v prvi vrsti lokalne možnosti glede nabave instrumentov. Pri tem je treba napraviti konec s primeri, kakršen je na primer v **Želečah na Bledu**, kjer ležijo instrumenti neizrabljeni.

LJUDSKIM UNIVERZAM MORAMO POSVETITI VEČ POZORNOSTI

Od treh organiziranih ljudskih univerz delujeta sedaj samo dve: na **Jesenicah** in v **Radovljici**, dočim o ljudski univerzi na **Bledu** nimamo registriranega nobenega predavanja. Pri večini predavanj smo opazili zelo majhno število udeležencev. Glavni vzrok temu je nezadostna agitacija. Pri izbiri predavanja je treba bolj upoštevati želje poslušalcev in uspeh predavanja, katerega poslušalec sam želi, lahko predvidimo v naprej. Predhodno pa je treba poskrbeti, da bodo odbori univerz res delavni.

ZA NAJMLAJŠI ROD USTANAVLJAMO LUTKOVNA GLEDALIŠČA

Pred vojno so že obstojala pri nas lutkovna gledališča, toda ves material se je večinoma pogubil, zato se moramo osloniti na lastne ustvarjalne sile. Na **Jesenicah** bo letos organizirano centralno lutkovno gledališče. Lutkovna gledališča na **Javorniku** in zamisel v **Stari Fužini**, kjer je podjetna in iznajdljiva knjižničarka ob priliki prireditve novoletne jelke predvajala z eno lutko, ki jo je sama izdelala in pravi oder in igrice, pozdravljamo ter apeliramo nanje, naj takoj prično z rednim delom. Krajevni ljudsko-prosvetni sveti pa naj skupno z upravami šol prično razmišljati o ustanovitvi lutkovnih gledališč po našem podeželju.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Uspehi in neuspehi posameznih vej kulturno-prosvetnega udejstvovanja

NAJBOLJŠE JE BILO LJUDSKO-PROSVETNO DELO PRI KNJIŽNICAH

V okraju je 34 knjižnic s skupno 18.139 knjigami. V primeru s hitrim naraščanjem knjig pa ni zadovoljivo naraščanje bralcev. V zadnji polovici leta je bilo izposojenih 27.000 knjig, kar kaže, da ni prišla v tem času vsaka knjiga nit dvakrat med ljudi. Najboljše uspehe beleži **Okrajna sindikalna knjižnica na Jesenicah**, ki je v minulemu letu narasla za 1487 knjig. Zelo dobro poslujejo tudi knjižnice v **Žirovnici**, na **Javorniku** in v **Lescah**.

Zanimanje za knjigo je med ljudmi veliko, zato moramo poiskati in izrabiti vsa razpoložljiva sredstva, uporabiti proračunske postavke krajevnih ljudskih odborov, sindikatov, zadrug in dru-

gih ustanov. Treba je nadaljevati z zbiranjem prispevkov in predvideti še druge metode za izpopolnjevanje knjižnic.

Za usposobitev knjižničarjev je obiskovalo iz našega okraja 13 tečajnikov knjižničarski tečaj v Radencih. Večina tečajnikov se je tam usposobila in pokazala lep uspeh pri vodstvu knjižnic v svojem kraju. V bodoče bomo omogočili podeželskim knjižničarjem prakso v Centralni okrajni knjižnici na Jesenicah. V krajih, kjer obstoja majhna izbira knjig, naj pošiljajo svoje knjižničarje po knjige v okrajno knjižnico, ki jih je pripravljena izposojati.

se je morala zaradi različnih težav umakniti na Gorenjsko, a politična organizacija osvobodilnega gibanja v Rožu je ostala kljub temu še naprej, ker je politične delavce še naprej vodil politični komisar Matija-Tomaž Verdnik.

Sredi oktobra 1943 so se začeli zbirati mladi borci primorske skupine in pot jih je vodila preko Gorenjske, čez Možaklje in Savo na Karavanke, kjer jih je sprejel kurir, ki je imel direktno zvezo z Matijo-Tomažem Verdnikom, ki je že od septembra 1942 politično deloval v svojem domačem kraju — v Rožu. Kurir Pavle je vodil štab odreda dalje do političnega komisarja tov. Tomaža, ki je bil takrat v bunkerju na Mačanskem vrhu. S sodelovanjem tov. Tomaža je bila leta 1943 ustanovljena organizacija okrožnega odbora OF za Rož in je njegovo področje segalo do Celovca in Beljaka. — Po nalogu tov. Tomaža so domačini iz Sveč in Bistrice prenašali partizansko literaturo tudi na severno stran Drave, kjer so nastajale in se krepile ilegalne organizacije.

Drugič in zadnjikrat se je oglašil v hiši mizarskega mojstra v mesecu novembru 1943. Dne 13. decembra 1943 je

prepeljal preko Save tov. Tomaža in tov. Bredo domačin Pak Jože, po domače Keznar v Svečah, drugič pa dne 22. decembra 1943 tov. Tomaža in tov. Mirka s pomočjo broda v Želučah. Severno od Drave sta se nastanila v hiši pod. Havpman na Otožu, od koder sta širila zveze po slovenskem Koroškem.

Žal mu ni bilo prisojeno pričakati dneva, ko bo strta nacistična zver; zadel ga je dne 28. januarja 1944 sovražna krogla in mu težko ranila levo nogo, in sicer pri bunkerju, katerega so imeli partizani v bližini starodavne in znane romarske kapelice v Podgorjah. Še istega dne so ranjenega tov. Tomaža prinesli partizani k hiši mizarskega mojstra Mostečnika Ivana na Polani. Drugo jutro, t. j. dne 29. januarja 1944, ko je šla žena Mostečnik Barba po drva v delavnico odnosno drvarnico, je pristopil k njej partizan tov. Mirko (dr. Kmet Janez) ter ji povedal, da se nahaja v kleti tov. Tomaž ranjen. Ranjenega Tomaža sta potem tov. Mostečnik Ivan st. in Mostečnik Ivan ml. ter tov. partizan Mirko spravili v sobo, kjer je imel vso nego do svoje smrti, to je dne 1. svečana 1944 ob 3. uri zjutraj. — Pri njegovi

smrti je bil navzoč samo zdravnik in partizan dr. Kmet Janez-Mirko.

Preko dneva je ležal mrtev še v sobi in v noči od 1. na 2. svečana 1944 so prišli partizani, ga zavili v koco, ga odnesli iz hiše k Dravi in ga položili tamkaj pod neko smreko.

Njegovo truplo je našel dne 15. maja 1944 žagar Weiss Jožef, to najdbo javil orožništvu, ki je odredilo komisijski ogled na licu mesta. Po ogledu na licu mesta je dobil grobokop Beguš Jakob v Svečah nalog truplo odnosno ostanke tam na licu mesta pokopati.

Po končani vojni in sicer dne 16. junija 1945 je bil grob odkopan in truplo v krsto položeno. To delo so izvršili tov. Mostečnik Ivan, tedanji župan Blatnik Karol in njegov brat Blatnik Valentin.

Pogreb tov. Tomaža skupno z ostalimi šestimi partizani se je vršil v nedeljo dne 17. junija 1945 ob 15. uri na farnem pokopališču v Svečah ob ogromni udeležbi ljudstva ne samo iz sveške fare, temveč iz vsega Roža. Pogreba so se udeležili tudi zastopniki oblasti.

Ob odprtem grobu se je poslovil od svojih tovarišev, predvsem pa od tova-

riša Tomaža njegov soborec in sotrpin tov. dr. Kmet Janez-Mirko, partizanski mešani zbor pa mu je zapel v slovo žalostinko: „Kot žrtve ste padli v borbi za nas...“

Njegovo najljubšo pesem pa mu je zapel v slovo deklški pevski zbor iz Sveč in sicer: „Njav čriz jizaro...“

Odporniško gibanje slovenskega ljudstva na Koroškem je bilo gibanje za uresničenje programa Osvobodilne fronte slovenskega naroda. To je bilo gibanje za svobodo in zedinjenje vsega slovenskega naroda. Za koroške Slovence, ki že tisoč let niso doživeli svobode, je imelo zato še poseben pomen.

Vaš ljubljeni sin Matija — partizan Tomaž je dal vse za našo svobodo in za našo lepšo bodočnost.

Iz hvaležnosti se klanjamo njegovemu spomenu, za njegovo veliko delo pa:

„Večna slava in zahvala.“

Sekretar:
Jože Pak.

Predsednik:
Anton Fajnik.

Iz naših krajev

V TOVARNI VERIG SO V PRVIH DESETH DNEH PROIZVODNI PLAN PRESEGLI ZA 2 %

Letos delovni kolektiv ne bo zane-marjal kakovosti proizvodov, ki je lani precej trpela zaradi nepravilne organizacije dela. K zboljšanju bodo prav gotovo prispevali tudi agitatorji, ki obiskujejo tečaj, na katerem rešujejo poleg vprašanja proizvodnje tudi politična vprašanja. Za politično-ideološki dvig delavstva bodo skrbeli s predavanji med dopoldanskimi odmori. V ta namen bodo najnuj potrebovali zvočnike.

Če je lanskoletna proizvodnja potekala še neenakomerno, bodo letos izpolnjevali planske naloge sproti le v primeru, če bodo redno in pravočasno dobivali ustrezajočo žico. Zato je naloga vseh tistih tovarn, ki zalagajo razna podjetja s svojimi izdelki, da se letos prav tako borijo ne le za letno in mesečno, temveč tudi dnevno izpolnjevanje svojega plana, da ne bodo zavirale proizvodnih planov podjetij, ki so od njih odvisna.

BLEJSKA DOBRAVA

Igralska skupina Kulturno-prosvetnega društva na Blejski Dobravi je uprizorila 26. decembra 1948 in 2. januarja 1949 veseligr Frana Lipaha „Glavni dobitek“ in s tem otvorila letošnjo sezono igralske dejavnosti.

Dvorana je bila obakrat napolnjena. Gledalci so bili zelo zadovoljni in so veseli odhajali domov v prepričanju, da je tudi v majhni vasi možno prosvetno življenje. Kljub objektivnim težavam bi bilo podajanje igre lahko še boljše. Čeprav nekateri niso mogli redno posecati vaj, bi z večjim čutom odgovornosti in voljo vsakega posameznika lahko bil dosežen še večji uspeh. Zaradi tega je treba te nerednosti odpraviti. Kar pa se same igre tiče, bo v prihodnje treba še bolj paziti na čistost izgovorjave in slovenskega jezika.

Po drugi prestavi so se igralci zbrali na zabavnem večeru, kjer so sami ugotovili navedene pomanjkljivosti in sklenili, da jih bodo v bodoče odpravili. Zabava, ki je temu sledila, pa je nekaterim na Blejski Dobravi trn v peti,

ORGANIZIRAJMO FOLKLORNE SKUPINE POVSOD, KJER SO DANI POGOJI

(Nadaljevanje s 3. strani)

Z dejstvom, da smo imeli v zadnjem polletju samo en nastop folklorne skupine, se ne moremo zadovoljiti, ker to dokazuje, da smo pričeli našo folkloro

Pristopajmo k reorganizaciji naše ljudske prosvete in kulture

Dosedaj so vse delo vodili ljudsko-prosvetni sveti, ki so bili v večini primerih dejanski organizator, iniciator in vodja kulturnega in prosvetnega izživljanja na vasi. Kot take moramo posebno pohvaliti Lesce, Radovljico, Rateče, Žirovnico, Kropo in Kranjsko goro. Pokazala pa se je potreba po trdnosti, voljeni obliki vodstva. Zato smo pristopili k organiziranju kulturno-prosvetnih društev in sindikalnih kulturno-umetniških društev. V krajih, kjer prevladujejo člani sindikata, bomo organizirali sindikalna, v krajih pa, kjer je zastopan v pretežni večini kmečki življenjski bomo ustanovili kulturno-prosvetna društva. Društva bodo slonela na trdnih praviilih, bodo imela svoje voljene odbore, bodo razpolagala s sredstvi vseh sekcij in tako združevala svoje članstvo v trdno družino. Poraja se ponekod problem blagajne, ki jo nekateri odbori posameznih vej, posebno igralskih skupin, pevskih zborov in godb tako ljubosumno čuvajo. Vedeti pa moramo, da bo celotno društvo s skupno blagajno pravilno razporejalo svoja sredstva in pravilno pomagalo svojim sekcijam, seveda po socialističnem načelu: Več ti-

češ da „imajo neke postranske veselice“. Svetujemo, da bi zaradi tega naše igralce pustili pri miru.

LJUBNO

Ob zaključku leta smo na silvestrovanju slišali razne šale iz našega gospodarskega in kulturnega življenja, slišali smo, kaj smo dobrega naredili in kaj smo kljub dobri volji opustili. Čeprav smo se s polnim zaletom vrgli na žganje opeke in smo pri tem imeli uspehe, je bila opeka nekam „bleda“. Če bi bila opeka deležna več pristo-volnega dela, bi bila bolj „rdečih lic“. Mogoče bodo te besede padle v letu 1949 na rodovitnejša tla, kar naj si zapomnijo zlasti naše domače, množične organizacije. Upamo, da letos nobeden ne bo stal ob strani.

Kulturno in prosvetno življenje je bilo, lahko rečemo, na lepi višini. Razne gledališke prireditve, lepo uspela Cankarjeva proslava, opereta „Mlada Breda“, koncert slovenskih narodnih in partizanskih pesmi, vse to je bilo dostojno izvedeno. Prirediteljem želimo še več uspeha. Našo narodno pesem in pesem iz bojov za osvoboditev vedno radi poslušamo, zlasti pri takem zboru, ki je bil pred kratkim ustanovljen.

Bliža se Prešernova proslava in upamo, da bo tov. upraviteljica zopet pokazala, kaj zmorejo naši najmlajši. Prepričani smo, da bo ta proslava dostojna spominu našega največjega pesnika.

Joža.

GLAS NAŠIH ČITATELJEV

Ne izrabljajte svojega položaja!

Na Jesenicah je zastopnik zavarovalnice DOZ Vidmar Ivan iz S. omškove ulice št. 6. Pred dnevi je pobiral zavarovalnino v Titovi ulici. Vendar kaže, da poleg svoje službe opravlja še druge posle. Tako se je pri strankah pritoževal, da ga skrbi, kam bo prišel naš narod, ker nič ne hodi v cerkev. On da je za duhovnike, zato hodi k njim k spovedi itd. Zavarovanci priporočamo tov. Vidmarju, naj opusti propagando za protiljudske duhovnike, naše zdrave ljudske množice bodo že same odločile, ali bodo hodile v cerkev ali ne.

zanemarjati. Prijavljeni sta samo dve folklorni skupini, in to v Ratečah in na Javorniku. Za poživitev folklorne je potrebno, da v naših vaseh v okviru društev ali ljudsko-prosvetnih svetov organiziramo folklorne skupine, ki bodo vadile in nastopale in tako pomnožile že obstoječe panoge našega kulturnega udejstvovanja.

stemu, ki se bolj udelejuje, ki več daje na kulturnem in prosvetnem torišču.

Nato je tov. Žvan govoril o pomanjkanju evidence in nedostavljanju poročil, o proslavi Slovenskega kulturnega tedna, o širjenju množične literature, zlasti Prešernove knjižnice, ki ima v našem kraju lepo število naročnikov. Izobraževalni tečaj je najbolje organiziran v Begunjah. Premalo pozornosti posvečamo tudi dvigu ljudskih talentov, ki samevajo s svojimi deli. Ne smemo dopustiti, da bi na primer ostal neznan pojav talentirane tovarišice v Kranjski gori, ki je prav posrečeno dramatizirala film, kar je novost v tem pogledu. Prav tako ne smejo ostati osamljeni poizkusi mladega pesnika v Nemškem Rovtu v Bohinju, ki zapiše včasih kakšno pesem, kadar mu je dolgčas — kot pravi sam. Našemu tisku moramo posvetiti več pozornosti. Okrajnega glasila „Jesenškega kovinarja“ se kot orožja našega ljudstva premalo poslužujemo, premalo pišemo o problemih svojega kraja. Želeti bi bilo, da bi otvorili v našem listu stalno rubriko za ljudsko kulturo in prosveto. (Op. uredništva: Z veseljem bomo tako rubriko otvorili — samo pišite!)

Fizkultura in šport

Smučarske tekme na Pristavi

V nedeljo 23. januarja je priredilo TD Javornik društvene tekme v smuku na Pristavi nad Javornikom. Kljub pomanjkanju snega je bila proga dolga 1000 metrov z višinsko razliko 150 metrov. Proga je bila težka zaradi poledenelega terena in je imela tri kontrolna vrata. Tekmovalo je 28 tekmovalcev, od teh 15 članov in 13 mladincev. Izven konkurence sta tekmovala dva tekmovalca od SSD Joža Gregorčiča z Jesenic. Rezultati so bili sledeči:

Člani: 1. Šmid Lado, 2. Šoberl Rafko, 3. Legat Peter.

Mladinci: 1. Pavlenič Vinko, 2. Polc Anton, 3. Caf Rafko.

Izven konkurence: 1. Talar Srečko, 2. Bukvič Ivan.

Najboljši čas je dosegel tov. Šmid Lado s časom 1 min. 3 sek., izven konkurence pa Talar Peter s časom 0 min. 59 sek.

Začetniki, članice in pionirji so imeli krajšo progo. Tekmovalo je 7 članic in 15 pionirjev. Med članicami je zmagala tov. Samar Greta, med pionirji pa Svetlin Bojan.

Črv Franc

VABILO

Občni zbor Mestnega Rdečega križa na Jesenicah bo dne 30. januarja 1949 ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Titovega doma.

Vabljeni člani Rdečega križa in vse množične organizacije. V primeru ne-sklepnosti se vrši pol ure kasneje ob vsaki udeležbi.

Odbor.

Razveljavljam

izgubljeno izkaznico za živila na ime Rabič Mihael, železarna Jesenice, Prešernova 3, del. štev. 1615.

100 000 dinarjev

lahko zadeneš s četrtinsko srečko, ki stane 50 dinarjev in jo kupiš pri OKRAJNEM ODBORU VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV NA JESENICAH ali pa v trafikah

Po obširnem in izčrpnem referatu se je razvila zelo živahna

diskusija,

v kateri so delegati iznašali probleme svojega kraja. V Bohinjski Bistrici so že ustanovili Sindikalno kulturno-umetniško društvo. Dosedanje štiri knjižnice bodo združili v eno. Udeležba na izobraževalnem tečaju je v Bohinjski Bistrici slaba, medtem ko tečaj na Gorjah zelo dobro uspeva; obiskuje ga stalno okrog 20 ljudi. Zastopnik z Bleda je omenil, da ima knjižnica okrog 10.000 knjig in je potemtakem največja v okraju, zato bo nujno dobiti stalnega knjižničarja. Opaža pa se nezadostna povezava prosvetnih delavcev z množičnimi organizacijami. V Zasipu imajo zelo dobro knjižničarko, tudi pevski zbor dobro deluje in je treba pohvaliti požrtvovalnost pevovodje Ambrožiča z Jesenic, ki poučuje petje brezplačno. Igralska družina je razen v domačem kraju nastopala kot gost tudi drugod. V Ratečah je vsaka hiša naročena na kak naš časopis. V Kranjski gori intaja težave z dvorano. Opaža se malomarnost nekaterih odbor-nikov in šefov raznih ustanov, ki ne obiskujejo prireditev. Zastopnik mladine je med drugim omenil, da je mladina povsod pripravljena pomagati, vendar ji je zaradi neizkušenosti potrebna pomoč starejših. Naša mladina ni tako nemoralna, kot bi nasprotniki radi pokazali. Mladina je rada vesela in je revolucionarna. Usmerjati jo moramo v naše prosvetne dvorane, h gledališču, k pevskim zborom itd.

V debato je poseglo še več tovarišev, ki so vsi izražali prepričanje, da se bo z reorganizacijo kulturno-prosvetno delo poživilo in izboljšalo. Navdušeno so na koncu zasedanja poslali resolucijo Izvrš-nemu odboru OF in Izvršnemu odboru

Objave

Sindikalno kulturno-umetniško društvo „Kovinar“ na Jesenicah priredi

PROSLAVO

stoletnice smrti pesnika dr. Franceta Prešerna od 1. do 8. februarja 1949 v Titotem domu na Jesenicah.

Spored:

Torek 1. februarja ob 19. uri: Otvoritev tedna z literarno-glasbenim večerom.

Sreda 2. februarja ob 14.30 uri: Bratko Kreft: Celjski grofje.

Četrtek 3. februarja ob 19. uri: Predavanje o Prešernu.

Petek 4. februarja ob 19. uri: Koncert godbe na pihala in orkestra kovinarske godbe.

Sobota 5. februarja ob 19. uri: Koncert pevskega zbora „Kovinar“ in „Mladi kovinar“ ter zbora harmonikarjev.

Nedelja 6. februarja ob 14.30 uri: Bratko Kreft: Celjski grofje.

Ponedeljek 7. februarja ob 19. uri: „Prešernove poezije“. Slavnostna akademija ob zaključku tedna.

Ostale prireditve: 1. februarja bo odprta razstava mladih likovnih umetnikov in Naše knjige v mali dvorani Titovega doma, ki bo odprta vse dni Slovenskega kulturnega tedna.

Vstopnina: Za predstave Celjskih grofov so običajne gledališke cene, za razstavo 5 din, za druge prireditve se bodo pobirali prostovoljni prispevki.

Uprava.

POTROŠNIŠKA ZADRUGA Z O. J. NA JESENICAH

sklicuje za dne 30. januarja 1949 ob 8. uri zjutraj v dvorani Titovega doma svoj redni letni

občni zbor

Občni zbor je sklepčen ob navzočnosti polovice združnih članov. V primeru nesklepnosti bo občni zbor 14 dni pozneje v istem prostoru, času in z istim dnevnim redom ter bo sklepal veljavno brez ozira na število navzočih združnih članov.

Upravni odbor

Ljudske prosvete v Ljubljani. Pred zaključkom so sprejeli sledeče

sklepe:

1. Skrbeli bomo za stalen dvig ljudskih knjižnic. Kjer obstoja več manjših knjižnic, jih bomo združili v centralno knjižnico.

2. Kjer ljudstvo čuti potrebo in kjer so dani vsi pogoji, bomo ustanovili SKUD-e in KPD.

3. Borili se bomo še nadalje za idejnost in visoko kvaliteto kulturno-umetniškega dela. Skrbeli bomo za množično in pravilno agitacijo pri kulturnih prireditvah.

4. Skrbeli bomo za dvig kadra kulturno-prosvetnih delavcev, zlasti iz vrst mladine in jih pošiljali v strokovne tečaje.

5. Poživili bomo delo v izobraževalnih tečajih in jih ustanovili povsod, kjer so dani pogoji. Med posameznimi tečaji bomo uvedli tekmovanje.

6. Vršili bomo stalno agitacijo za naš tisk. Dvignili bomo število naročnikov za Prešernovo knjižnico, vse naše ustanove in LPS-i bodo naročili revije Novi svet, Mladinsko revijo, zlasti pa Obzor-nik. LPS-i so dolžni redno dopisovati o prosvetnem delu v Jes. kovinarja.

7. Za poživitev kulturno-umetniškega dela bomo organizirali tekmovanje vseh kulturno-umetniških skupin, ki bodo nastopile na okrajni reviji, kjer bomo izvedli kategorizacijo posameznih skupin. LPS-i so dolžni prirediti takoj s pripravi.

8. Proslave, ki jih bomo prirejali, bodo kvalitetne.

9. V kulturnem tednu bomo izvedli povsod proslave, ki naj prikažejo resničen in pravičen lik Prešerna.

10. LPS-i bodo pošiljali redno zahtevana poročila.